

**การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1**
**The Directional Development of Private School's Student Care System of
Udon Thani Primary Education Area Office 1**

จิตราพร สุทธิสาร¹
สุรชา อมรพันธุ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตอนที่ 2 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จำนวน 21 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษาเอกชน จำนวน 21 คน ครูที่ปรึกษาสถานศึกษาเอกชน จำนวน 227 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 269 คน ซึ่งได้จากการใช้ตาราง Krejcie and Morgan ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระยะที่ 3 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการศึกษารายการประกอบของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) องค์ประกอบด้านการคัดกรองนักเรียน 3) องค์ประกอบด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) องค์ประกอบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) องค์ประกอบด้านการส่งต่อนักเรียน

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ

2.2 สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ

¹นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

This research aimed to: 1) study the elements for the directional development of private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1, 2) Study current and desirable circumstances of the directional development of private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1. and 3) develop the directions to operate private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1. The sample of this study was divided into two groups. The first group consisted of 21 private school directors, 21 heads of private schools' student care system, and 227 private schools' counsellors. The populations of the study numbers were 269 in total. The sample of this study was selected by using Krejcie and Morgan's table and used stratified sampling techniques. The second group of the sample, who was selected for stage 3 of the study, were three directors of the private school which has the operations of private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1. The data was collected by questionnaires and interviewing as research instruments to analyse the statics and data into percentages, means, standard deviations and priority needs index.

After collecting and analysing the data, the results were as follows;

1. The elements on operating the private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 5 elements, namely recognition of individual students, student screening, student support, protection and problem solving, and student referral.

2. The study of current and desirable circumstances of the directional development of private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1 showed as follows;

2.1 The current circumstances of the directional development of private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1 was at high level overall. When considered on each element, the results were high on every element. The greatest to least were student support, protection and problem solving, recognition of individual students, student referral, and student screening.

2.2 The desirable circumstances of the directional development of private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1 was at high level overall. When considered on each element, the results were "constantly" on every element. The greatest to least were student referral, student support, protection and problem solving, recognition of individual students, and student screening.

2.3 The analysis of the standard deviations and priority needs index modified (PNI modified) in the directional development of private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1 The greatest to least were student referral, recognition of individual students, student screening, protection and problem solving, and student support.

3. The directional development of private schools' student care system of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1 consisted of five elements, namely recognition of individual students, student screening, student support, protection and problem solving, and student referral.

Keywords: The Directional Development of Student Care System

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพ โดยกล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษานั้นว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะประสบผลสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่ายที่สำคัญที่สุดคือครู ซึ่งเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้โดยตรง จะต้องเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาของชาติให้เกิดผลประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมต่อเด็กและเยาวชนมากที่สุด สถานศึกษาจะต้องแสวงหาแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้เรียนอย่างมีความสุขและสามารถอยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตร โดยการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและเน้นการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ประเทศไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์ ปี พ.ศ. 2550 ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประชาชนคนไทยต้องมีคุณธรรม มีวินัย จริยธรรม มีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีความเข้าใจการเมืองและมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งในการพัฒนาคนประการหนึ่ง คือ ใช้แนวทางในการพัฒนาความมีวินัย ใฝ่รู้ คุณธรรมจริยธรรมดั่งนั้น จึงมีคุณลักษณะเป็น คนดี คนเก่งและมีความสุข กรมสามัญศึกษาได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย โดยกำหนดกรอบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ การแต่งกาย การตรงต่อเวลา การแสดง ความเคารพ ความสะอาด การเข้าแถว การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุขโดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย ด้านผลิต ด้านกระบวนการ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ครู อาจารย์ในสังกัดเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบมีกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผล

ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีศักยภาพ เป็นทรัพยากรบุคคลที่พร้อมสมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตที่สงบสุขให้สมกับข้อความที่ว่า “เก่ง ดี มีสุข” โดยบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ให้ความร่วมมือกันทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ผู้วิจัยในฐานะผู้จัดการและคณะกรรมการบริหารภายในโรงเรียน ที่ดูแลงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงานกิจการนักเรียน ซึ่งต้องมีหน้าที่ที่ต้องส่งเสริมพัฒนา ค้ำครอง ป้องกัน แก้ไขความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ให้ได้รับการพัฒนา มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านความรู้คุณธรรม จริยธรรมและมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ มีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ตลอดจนถึงการพัฒนาแนวทางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้ดีและมีคุณภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา สภาพปัญหาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นสารสนเทศใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้ พัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการปกครอง และงานด้านแนะแนวเพื่อประโยชน์ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนเอกชนสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ให้มีระบบ มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจนพร้อมด้วยเอกสาร หลักฐาน การปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้ โดยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การส่งต่อ

2. แนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง วิธีการดำเนินงานในการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้าน

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้จัดการสถานศึกษาเอกชน ผู้อำนวยการสถานศึกษาเอกชน

4. หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. ครูที่ปรึกษา หมายถึง ครูประจักษ์ ครูที่ปรึกษาที่ได้รับมอบหมาย

6. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มโรงเรียนเอกชนสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 รวมทั้งหมด 30 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นขนาด 3 ขนาด (ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ประกอบด้วย

6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึงโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มโรงเรียนเอกชนสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่มีจำนวนนักเรียน 1 – 300 คน

6.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มโรงเรียนเอกชนสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่มีจำนวนนักเรียน 301 – 1,000 คน

6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มโรงเรียนเอกชนสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่มีจำนวนนักเรียน 1,001 คนขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบองค์ประกอบในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 รวม 740 คน จำแนกเป็น ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 42 คน ครู 698 คน มีการแบ่งขนาดของโรงเรียนออกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ รวม 30 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครู จำนวน 269 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าลำดับความ ต้องการจำเป็น (ดัชนี Priority Needs Index: PNI) โดยเรียงลำดับความสำคัญของค่าที่ได้

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) จากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practice) ของโรงเรียนเอกชนที่เป็นต้นแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 3 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล องค์ประกอบด้านการคัดกรองนักเรียน องค์ประกอบด้านการส่งเสริมนักเรียน องค์ประกอบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และองค์ประกอบด้านการส่งต่อนักเรียน

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ

2.2 สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ

3. แนวทางการการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อนักเรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัยศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวีระศักดิ์ จันทะรัตน์ (2553 : 108-112) ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) ด้านการคัดกรองนักเรียน (3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน (4) ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหา (5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

2. สภาพปัจจุบันในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการคัดกรอง

นักเรียน ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรา
งามเสงี่ยม (2552) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทาง
พัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง
เขต 2 โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปาน
กลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากคะแนนเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและ
แก้ไข้ปัญหา ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการ
ส่งต่อ

สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดย
เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งต่อ
นักเรียน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการ
ป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ สอดคล้องกับ
ผลงานวิจัยของ สุรัชต์ ชาติระรักษ์ (2550) ได้ศึกษาปัญหา
และแนวทางแก้ไข้การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากคะแนนเฉลี่ยจากมาก
ไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน
ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาและด้านการรู้จักนักเรียน
เป็นรายบุคคล

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น
ปรับปรุง (PNI modified) ในการพัฒนาแนวทางการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุดรธานี เขต 1 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมาก
ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรู้จัก
นักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการ
ป้องกันและแก้ไข้ปัญหาและด้านการส่งเสริมนักเรียน
ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าด้านการส่งต่อนักเรียนเป็นด้านที่
มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการ
รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งเสริมนักเรียน
เป็นลำดับสุดท้าย

**3. แนวทางการการพัฒนาแนวทางการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
เอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ดังต่อไปนี้**

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

พบว่า แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จากการ
สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาให้แนวทางไว้ว่า ให้
ดำเนินการโดยให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน การออกเยี่ยมบ้าน
และเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เช่น ด้านความสามารถ
ด้านสุขภาพ ด้านสภาพครอบครัว ตลอดถึงการสังเกตและ
บันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน เช่น พฤติกรรม
ความถนัด จากนั้นให้ประสานและพูดคุยกับผู้ปกครองของ
นักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนอย่างแท้จริง ทำให้สามารถ
เข้าใจและสามารถติดตาม ในกรณีที่เกิดปัญหา เช่นการ
เจ็บป่วย การขาดเรียนโดยไม่ทราบสาเหตุ โดยจัดทำ
ระเบียบสะสมนักเรียนเป็นรายบุคคลและใช้แบบประเมิน
พฤติกรรมของนักเรียน บัญชีรายชื่อและสรุปผลการเรียน
ของนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งแบบฟอร์มแนะนำตนเองของ
นักเรียน

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

พบว่า แนว
ทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จากการสัมภาษณ์
ผู้บริหารสถานศึกษาให้แนวทางไว้ว่า โรงเรียนควรมีการคัด
กรองนักเรียนโดยแยกกลุ่ม คือ การจัดการเรียนการสอนโดย
แยกเด็กพิเศษ เรียนในห้องเรียนเป็นกลุ่มซึ่งไม่รวมกับเด็ก
ปกติจะเรียนร่วมเฉพาะวันที่มีกิจกรรม การคัดกรองนักเรียน
จะแบ่งเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มปัญหา โดยจะมีการให้
คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน กลุ่มปกติดำเนินการส่งเสริม
กลุ่มปัญหามีการแก้ไข้เขียนรายงาน กลุ่มเสี่ยงดำเนินการส่ง
ต่อ สรุปผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษา
โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ และจะ
ประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคล

3.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

พบว่า แนว
ทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จากการสัมภาษณ์
ผู้บริหารสถานศึกษาให้แนวทางไว้ว่า โรงเรียนควรส่งเสริม
นักเรียนที่มีความรู้พิเศษ และนักเรียนที่มีปัญหาด้านการ
เรียนรู้ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมโฮมรูมทุกเช้า มีการประชุม
ผู้ปกครองทุกปีการศึกษา จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีส่วน
ร่วม เช่น กีฬาสี วันสำคัญต่างๆ โรงเรียนได้จัดกิจกรรม
ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็นและ
กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นความสามารถของตนเองทั้งภายใน

ห้องเรียนและสาธารณชน โรงเรียนส่งเสริมนักเรียนหลายด้าน เช่นด้านวิชาการ มีการจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของเด็ก เช่น มีห้องเรียนภาคปฏิบัติและมีห้องเรียน IEP มีป้ายนิเทศให้นักเรียนได้แสดงผลงานทางวิชาการ มีการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยจัดให้มีการเลือกตั้งสภานักเรียน มีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

พบว่า แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาให้แนวทางไว้ว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมและวางแผนการป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จากนั้นมีการช่วยเหลือและติดตามผล การป้องกันและแก้ไข เช่น สิ่งเสพติด เพื่อไม่ให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน และสถานศึกษา ผ่านกิจกรรมการอบรมนักเรียน รวมทั้ง มีการวิเคราะห์แนวโน้มความเสี่ยง หรือปัญหาร่วมกัน กำหนดข้อปฏิบัติ วิธีการป้องกัน และแนวทางแก้ไข พร้อมกับประกาศให้ทราบโดยทั่วกันในสถานศึกษา

3.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน

พบว่า แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาให้แนวทางไว้ว่า โรงเรียนควรมีการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อแก้ไข และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรจัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้ส่งต่อให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน หรือผู้เชี่ยวชาญ โรงเรียนมีเครือข่ายที่พร้อมและประสานความร่วมมือกันกับทางโรงเรียนจะทำให้การส่งต่อได้ผลและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการแนะนำอย่างเป็นระบบ ให้ครูได้มีการพูดคุยกันเพื่อการส่งต่อ เพื่อจะได้รู้ และเข้าใจในปัญหาของนักเรียนได้ถูกต้อง และแก้ไขได้ถูกวิธี

ทั้งนี้ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในโรงเรียนเพื่อร่วมกันเสนอแนวคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่เสมอไม่หยุดนิ่งในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์ต่อนักเรียนให้สูงสุด ใช้เทคนิค วิธีการที่มีคุณภาพเหมาะสมและหลากหลาย กำหนดแผนการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน ชี้แจงแก่บุคลากรทั้งโรงเรียนเพื่อความเข้าใจตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภมร สุรพงษ์รัตน์ (2558 : 54) ว่าด้วย กลยุทธ์การนิเทศ

กำกับ ติดตามและประเมินผล โดยพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้ความรู้ระบบการบริหารงานกิจการนักเรียนและมีการประสานงานระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของบุคลากร ตลอดจนตรวจสอบแนะนำชี้แจงปรึกษาหารือและแก้ไข โดยมีการวิเคราะห์ปัญหา การวิเคราะห์ห้องประกอบของงานกิจการนักเรียน การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งจำเป็นต่อกิจการนักเรียน รวมถึงพัฒนาระบบงานกิจการนักเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

1. กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ.
2. ภมร สุรพงษ์รัตน์, อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์, และ กุหลาบ ปุริสาร. (2558). การพัฒนาระบบสารสนเทศงานบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 5(2) กรกฎาคม – ธันวาคม, .
3. วรา งามเสงี่ยม. (2552). ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก, มหาวิทยาลัยบูรพา.
4. วีระศักดิ์ จันทะรัตน์. (2553). การนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
6. สุรัชต์ ชาตะรักษ์. (2550). การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.